

Kazı İşlerinde İş Güvenliği

Giriş

Kazı çalışmaları sırasında oluşan ve ciddi yaralanmalara veya ölümlere neden olan kazaları önlemek için; kazı işi ile ilgili uygun planlama yapılmalı, planlar uygulamaya konulmalı ve uygulama sistematik olarak denetlenmeli, denetleme sonucunda aksayan yönlerle ilgili tedbirler alınmalıdır.

Kazı İşlerinin İş Güvenliği Açısından Planlanması

Kazıya başlamadan önce aşağıda belirtilen tehlikelere karşı planlama yapmak gerekir:

- Kenarların çökmesi
- Kazıda çalışanların üzerine malzeme düşmesi
- Kazı alanına insan ve araçların düşmesi
- İnsanların herhangi bir teçhizattan zarar görmesi
- Yakındaki yapıların zarar görmesi
- Yeraltı hizmetleri ile temas
- Kazı alanına giriş
- Duman
- Halka yönelik kazalar

Yukarıda belirtilen tehlikelere karşı alınacak tedbirler; payanda, iksa bağlantıları v.b. gerekli ekipmanların çalışma başlamadan önce işyerinde bulundurulmasını da içermektedir.

Kazı alanının çökmesi

- Güvenli bir açıyla şev vererek ya da kereste, plaka veya uygun tahkimat sistemleri ile desteklenerek kenar ve uçların çökmesi önlenmelidir.
- Kazı yığınları veya diğer malzemeler, kazı alanının kenarlarına yakın olacak şekilde depolanmamalıdır. Aksi takdirde biriken yığın kazı alanına dökülebilir ve ilave yük kenarları çökmeye yatkın hale getirebilir.
- Kazı alanı kenarlarının dökülen malzemeye karşı korunduğundan emin olunmalıdır. Gerekli olduğu takdirde eteklik temin edilmelidir.
- Kazı alanında çalışırken baret kullanılmalıdır.

Kazı alanlarına insan ve araç düşmesi

- Kazı alanına insanların düşmesini önlemek için tedbirler alınmalıdır. Eğer hendek 2 m ya da daha derin ise, parmaklık ve eteklik gibi dayanıklı bariyerler temin edilmelidir.
- Mümkün olduğu halleder araçlar kazı alanlarından uzak tutulmalıdır. Gerekli olan yerlerde parlak boyanmış kırımlar, bantlar ya da bariyerler kullanılmalıdır.
- Araçların kazı alanlarının içine malzeme boşaltması gerektiği hallerde, aracın kazı içerisine girmesini önlemek için durdurma blokları kullanılmalıdır. Kazı alanlarının kenarlarında fazladan desteğe ihtiyaç olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Çalışanların teçhizattan zarar görmesi

- Çalışanlar, ekskavatör gibi hareketli iş makinelerinin çalışma alanından uzak tutulmalıdır. Bunun mümkün olmadığı halleder çalışanların zarar görmesini önlemek için güvenli çalışma sistemleri kullanılmalıdır.
- Operatörler eğitimli ve belgeli olmalıdır.

Yakındaki yapıların zarar görmesi

- Kazı çalışmalarının, iskele ayaklarını ya da yakın yapıların temellerini etkilemediğinden emin olunmalıdır. Duvarların, küçük hendeklerle bile yıkılabilecek çok yüzeysel temelleri olabilir.
- Kazı başlamadan önce yapının geçici desteğe ihtiyacı olup olmadığına karar verilmelidir. Temel araştırmaları ve inşaat mühendisi önerileri gerekli olabilir.

Yer altı hizmetlerinden sakınma (elektrik, su, doğalgaz v.b)

- Yeraltı hizmetlerine dair açık bir işaret olup olmadığı (örneğin valf kapakları ya da yol yüzeyinde işaretlenme yapılması gibi) kontrol edilmelidir.
- Herhangi bir çalışmayı izlemek için yer belirleyici kullanılmalıdır. Zemin uygun şekilde işaretlenmelidir.
- Kazı işini yöneten kişinin iş planlarının olduğundan ve onları nasıl kullacağını bildiğinden emin olunmalıdır. İş yapan herkes güvenli kazı uygulamalarını ve acil durum prosedürlerini bilmelidir.

Kazı alanına giriş

Kazı alanına güvenli giriş ve çıkış yolları sağlanmalıdır.

Duman

Ekzost dumanları kazı alanında çalışanlar için tehlikeli olabilir. Jeneratör ve kompresör gibi petrol veya dizelle çalışan makinelerden çıkan duman uzaklaştırılamıyorsa ya da alan havalandırılamıyorsa, kazı alanının içine veya yakınına yerleştirilmemelidir.

Halkın korunması

- Yayaların ve araçların içine düşmesini önlemek için tüm kazı alanlarını kamuya açık alanlardan ayrılmalıdır.
- İş saatleri dışında bölgede çocukların bulunması ve herhangi bir şekilde yaralanmaları ihtimaline karşı gerekli tedbirler alınmalıdır.

Gözetim

- Kazı desteğinin kurulması, değiştirilmesi veya kaldırılması yetkili bir kişinin gözetiminde yapılmalıdır.
- Kazı alanlarında çalışan kişilere nasıl güvenli çalışacaklarına dair talimatlar verilmelidir.

Kazıların denetimi

- Yetkili bir kişi kazıları denetlemelidir. Denetleme;
- Çalışma başlamadan önce her vardiyanın başlangıcında,
- Kazının sağlamlığını ve stabilitesini etkileme ihtimali olan her durumdan sonra,
- Kaya, toprak ya da diğer maddelerin kayması ya da düşmesi gibi olaylardan sonra, yapılmalıdır.
- Denetimleri takiben yazılı bir rapor hazırlanmalıdır. Denetim, kazının güvenli olmadığını gösteriyorsa çalışma durdurulmalıdır.